

Romano hangos

15. ročník

ROMSKÝ HLAS – ČTRNÁCTIDENÍK ROMŮ V ČESKÉ REPUBLICE

ROČNÍK 18 • ČÍSLO 12 • VYŠLO 26. ZÁŘÍ 2016

zprávy

BRNO – Společenství Romů na Moravě oslaví koncem letošního roku čtvrt století své existence a činnosti v naplňování programu emancipace Romů. Již 18 let je také vydavatelem čtrnáctideníku Romano hangos, který Vás provází po celý rok. Budeme rádi, když se spolu s námi ohlédnete, co se stalo v romských kruzích za posledních 25 let a na čem mělo Společenství svůj podíl. Připravujeme k tomuto výročí zvláštní číslo Romano hangos.

PRAHA – ČR vykazuje stále nízkou míru nezaměstnanosti, naposledy v srpnu ve výši 5,3 %. Uchazečů o zaměstnání bylo necelých 390 000, počet volných míst 139 000. Před rokem v tuto dobu byla nezaměstnanost 6,2 %. Nejvyšší regionální nezaměstnanost je v Mostě ve výši 10,8 % a v Karviné 10,7 %. Potíže mají ještě v Děčíně, Ústí nad Labem, Chomutově, Sokolově, v Bruntále a Ostravě. Nikde v těchto místech nezaměstnanost neklesla pod 7,5 %.

z obsahu

Téma čísla:

Škola

strana 2, 3, 5–7

Romská pout' 2016:

Reportáž o hledání boží adresy

strana 4

Zpráva Amnesty

International o situaci v českých školách

strana 5

Nižší standardy a šikana. Al-Džazíra píše o segregaci Romů na českých školách

Arabská Al-Džazíra se zajímá o české Romy a vzdělávání romských dětí. Ve středu na webu stanice vyšel obsáhlý článek o kampani „Jdi do dobré školy“, která má za cíl ukončit segregaci na českých školách a bojovat za rovné příležitosti romských dětí. S projektem přišla skupina jedenácti romských matek z Brna. Jednou z nich je i dvaatřicetiletá pedagožka Olga Poláková, která se se segregací ve škole sama setkala.

Olga Poláková pochází z Brna. V tomto městě žije podle odhadů 16 000 Romů. Sama zažila, jaké to je být romské dítě v Česku. Jako malá měla ráda knížky a ráda se učila. Její čeština ale nebyla příliš dobrá, doma se totiž mluvilo jen romsky.

I kvůli tomu skončila ve škole určené pro romské děti, kde podle ní učitelé děti neopravovali a nechávali je říkat česká slova špatně. „Třeba mi nikdy nevysvětlili, že má čeština sedm pádů. Takže jsem dělala chyby i dál. Škola mě nepovzbuzovala k užívání mozku nebo kritickému myšlení,“ popsala pro server Al-Džazíra Poláková. Pro své děti chce proto lepší vzdělání. „Jdi do dobré školy“ chce zajistit romským dětem nejen to, dalším cílem je zajistit pro ně rovné příležitosti. Velkým problémem je podle iniciátorek projektu i to, že romské děti často končí ve školách určených jen pro Romy.

Šikana i nižší standardy

To stojí také ve zprávě Amnesty International z roku 2015, která potvrzuje, že většina romských dětí v České republice navštěvuje školy a třídy určené jen pro Romy, na



víc s nižšími akademickými standardy než v jiných částech země. Podle této zprávy jsou navíc děti, které navštěvují takové školy, často šikanované.

Kampaň „Jdi do dobré školy“ se snaží zvýšit povědomí o problematice nejen v romské komunitě, ale také u rodičů a učitelů, kteří nejsou romské národnosti.

„Mluvíme o tom kdykoliv a kdekoliv to jde. Především s lidmi, kteří nejsou Romové. Chceme jim otevřít oči, aby viděli, co se děje. Školy často vytváří oddělené třídy, protože si bílé matky stěžují. Tyto matky nechtějí, aby se jejich děti potkávaly s těmi romskými, protože si myslí, že kradou, jsou špinavé a nejsou zdvořilé, což není pravda,“ vysvětlila pro Al-Džazíru Poláková.

Podle ní český vzdělávací systém v teorii segregovaný není, skutečnost je ale jiná.

„Romské děti mají právo na to, do ‚bílých‘ škol chodit. V praxi jsou ale často odmítané,“ popsala s tím, že svou dceru do „bílých“ škol přihlásila také. Chtěla ji ubránit před podobnými zážitky, jako měla v dětství ona. Nejprve ji škola sice přijala, po pololetí ji ale podle Polákové přeřadili do třídy jen pro romské děti.

Škola v blízkosti domova

„Děti v Česku běžně chodí do školy ve svém sousedství,“ popsala pro arabskou stanici Anastazia Bikarová, matka tří dětí a aktivní členka projektu. „Pro nás to automaticky znamená, že naše dítě chodí do ško-

ly pro romské děti,“ dodala.

Rodiče by teoreticky mohli děti posílat do vzdálenějších škol, když tam ale děti zapíší, školy jim podle Bikarové většinou odpoví, že by měli potomky přihlásit v jejich vlastním sousedství.

V boji proti segregaci na českých školách nejsou romské matky samy. Už v roce 2014 Evropská komise zahájila řízení pro porušení práva proti České republice kvůli diskriminaci romských dětí ve školách.

Amnesty International vydala během září také tiskovou zprávu, ve které popisuje nevyvážený přístup ke vzdělání v zemi. Některé romské děti jsou podle ní posílány také do škol pro žáky s lehkým mentálním postižením.

převzato z rozhlas.cz
foto: Sabir Agalarov

Muzeum romské kultury opět uctilo pietu za oběti



Takzvaným cikánským táborem v Hodoníně u Kunštátu prošlo za dobu jeho existence v letech 1942 a 1943 téměř čtrnáct tisíc osob. Více než dvě stovky z nich pobyt v táboře nepřežily. Většina z nich je pohřbena v hromadném hrobě nedaleko tábora, na místě, kterému se říká Žalov, a na hřbitově v nedalekých Černovicích, další jednotlivci na jiných hřbitovech.

Dne 21. srpna 1943 byl vypraven velký transport Romů z tohoto tábora. Cílem vlakové soupravy, která odvážela 749 mužů, žen a dětí, byl koncentrační tábor v Osvětimi.

Přesně po 73 letech, v neděli 21. srpna 2016, se na místě památníku romským obětem tábora v Hodoníně

u Kunštátu konal pietní akt pořádaný Muzeem romské kultury.

Na hodonínském Žalově a na hřbitově v Černovicích jsme za účasti významných hostů zavzpomínali na oběti zrádné rasové perzekuce, z nichž jen hrstka přežila válku a také na ty, kterým se staly osudnými strašlivé podmínky internace v hodonínském táboře. Zpěvačka Marie Balogová za doprovodu Jana Polyaka a Natálie Velšmíkové zazpívala i písně, které Romové složili ve vyhlazovacích táborech. Duchovní rozměr akci dodal farář Církve československé husitské Martin Kopecký.

Dušan Slačka

historik Muzea romské kultury

foto: Lenka Mitranga

zprávy

BRNO – V sobotu 10. září ve věku 84 let zemřel profesor Ivo Možný. Byl zakladatelem Fakulty sociálních studií Masarykovy univerzity a jejím prvním děkanem v letech 1998 až 2004. Vždy podporoval osvědčené formy vzdělávání, mezi něž patří inkluze pro handicapované děti, a tím byl i velkým a neformálním přítelem Romů. Jeho žáky a žákyněmi byli mnohé významné osobnosti na univerzitách, ve vládních funkcích i v občanské sféře. Mnozí z nich působí i v týmech brněnských spolků zaměřených na integraci Romů.

PRAHA – Stojí za to ujasnit si, kam až může člověk dospět ve své nenávisti vůči muslimům, pokud v tom ovšem není snaha po zviditelnění. Advokátka Klára Samková, která v minulosti taky zastupovala Romy, na demonstraci před tureckou ambasádou v prvním týdnu července megafo- nem vykřikovala: „Proklínám vás, proklínám vás, proklínám vás, umřete dřív než zplodíte syny, a umřete beze ctí, a budete-li zasahovat do našich věcí, pošleme na vás své syny!“ Klára Samková neupřesňuje, které syny má na mysli. Mezi Romy by je rozhodně nenašla.

VSETÍN – Spor Romů vystěhovaných ze Vsetína míří k Ústavnímu soudu. Romové byli vystěhováni v roce 2006 a hlavní roli při tom sehrál bývalý starosta a nynější senátor Jiří Čunek (KDU-ČSL). Poslední rozsudek krajského soudu se týkal žaloby čtyř vystěhovaných rodin, které požadovaly odškodné v celkové výši 5,2 milionů korun. Rozsudek není stále pravomocný, a to již po odvolání na základě stanoviska Vrchního soudu, který konstatoval, že vystěhování Romů ze Vsetína se dělo za účelem přemístit problém na jiné samosprávy. Odvoláním města se Nejvyšší soud odmítl zabývat. Vrcholem arogance je tvrzení Jiřího Čunka, že milosrdenství k sociálně vyloučeným Romům se nevyplácí. Tím milosrdenstvím senátor Čunek měl na mysli vystěhování Romů do polorozpadlých ruin.

OLOMOUC – Jindřich Štreit, známý fotograf, oslavil v minulém měsíci sedmdesáté narozeniny. Učinil tak, jak oslavují své narozeniny pracovití lidé, vydáním knihy Kde domov můj, kde zpracovává své téma lidí bez domova. Otevřel také výstavu svých fotografií Držme spolu v olomouckém Vlastivědném muzeu. O svých fotografiích říká, že jsou v nich obsažena témata, která si ho sama vybírají. Patří mezi ně i Romové a jejich život.

SOBRANCE (Slovensko) – V tomto východoslovenském městě odmítl v penzionu ubytovat matku se třemi romskými dětmi, které účinkovaly při natáčení filmu Čára a převaděčství. Po nočním natáčení je v 7 hodin ráno penzion odmítl ubytovat, ačkoliv ubytování bylo dopředu zaplacené. Producentka filmu Wanda Hrycová, dcera herce Andreje Hryce a herečka Zuzana Fialová uvádějí, že provozní Mária Ihnátová obvinila matku s dětmi, že tam chtějí krást, jen tak z ničeho nic!

TURANY U MARTINA (Slovensko) – Pastor evangelické církve Jakub Pavlús ztratil pastorskou smlouvu s okamžitou platností (koncem července) proto, že označil za manželství svazek dvou lidí bez ohledu na pohlaví. Vedení církve uvedlo, že názory duchovního odporují protestantské víře, podle níž se rozumí manželstvím svazek jednoho muže a jedné ženy. Pastor Pavlús byl mezi lidmi velmi oblíben.

LOŠČINIVKA (Ukrajina) – Samospráva této vesnice poblíž Oděsy vysídlila desítku místních Romů pro podezření z vraždy dítěte. Jeden dvacetiletý Rom byl zatčen. To vše bez důkazů. Veřejná ochránkyně práv vyzvala úřady v Oděse a policii, aby vyvolaný konflikt mezi místními obyvateli a Romy urovnala. V neděli 28. srpna se rada obce usnesla, že Romové už ve vsi nesmějí žít. Nikdo neví, kde se vyhnaní Romové usadili.

LETY U PÍSKU – Tři ministři české vlády se sešli počátkem září na tomto místě hlavně proto, že několik dní před tím ministr financí Babiš řekl třeskutou blbost o tomto táboře. Zřejmě bylo jejich úmyslem ukázat, že přece jen vláda má jiný názor. Přítomný pan Babiš, který byl rovněž na místě samém, po jistých rozpacích to byl nucen připustit také.

Na Svatém Kopečku se sešli Romové na tradiční pouti

Zhruba 400 Romů z různých koutů Česka i ze Slovenska se v sobotu sešlo na Svatém Kopečku u Olomouce na tradiční romské pouti. Akce, kterou pořádá olomoucká charita, má dlouhou tradici. Letos věřící Romové vyrazili na oblíbené moravské poutní místo po osmnácté. Návštěvnost byla oproti loňsku nižší, některé poutníky odradil déšť.

Poutníci se ke svatokopecké bazilice vydali aleji ze Samotišek. Přivítal je romský římskokatolický kněz Vojtěch Vágai, který poté sloužil mši svatou. „Je pro nás důležitým prvkem poutě, protože nás spojuje v jedno s naším Bohem. Dnešním tématem poutě je cesta k sobě, k sobě navzájem a k našemu Bohu,“ řekl Vágai.

Podle něj je takovou cestou projev milosrdenství, které papež František vyhlásil v katolické církvi tématem letošního roku. „Je důležité právě pro Romy uvědomit si, že člověk má před Bohem důstojnost. Tuto důstojnost by měli lidé mezi sebou navzájem respektovat. Měli bychom se snažit lidem, kterým jsme ublížili a jejichž důstojnost jsme pošpinili, prokázat milosrdenství tím, že je znovu pozvedneme a dáme jim najevo, že jsme všichni božími dětmi,“ dodal Vágai.

Podle něj mají Romové stejně jako majoritní společnost povědomí o víře, byť praktikujících kato-



Zhruba 400 Romů z různých koutů Česka i ze Slovenska se 17. září sešlo na Svatém Kopečku u Olomouce na tradiční romské pouti **foto: ČTK**

líků je mezi nimi menšina. Marie Kaskovová z Olomouce se pouti účastnila po patnácté. „Starší generace je hodně věřící, u mladších to už trochu mizí. Ale myslím, že každý z nás v sobě nějakého toho ducha má,“ řekla Kaskovová.

Na společenský rozměr pouti upozornila vedoucí charitního střediska pro etnické menšiny Khamorro Adéla Adámková. „Smyslem poutě je hlavně setkání Romů z celé České republiky a Slovenska, setkání rodin, jež spolu mohou strá-

vit celý den. Dopoledne je duchovní, mohou odevzdat starosti Bohu, odpoledne je takové pozlátko se zábavou a koncerty,“ uvedla Adámková.

Loni se pouti účastnilo zhruba 600 Romů. Jejím cílem je umožnit jim prezentaci romské kultury, a tím přispět ke sblížení této menšiny s majoritní společností. Mnozí Romové se akce účastní pravidelně každý rok, míří sem také rodiče s dětmi od nejútlejšího věku až po mladistvé. **ČTK**

Co přinese nový školní rok?

Se začátkem školního roku se opět rozbíhají sociálně edukační aktivity Muzea romské kultury. Sociálně znevýhodněným dětem a mladým lidem muzeum nabízí individuální doučování s dobrovolníky, expertní doučování vedené pedagogy, mentoring a volnočasové aktivity. Sociálně edukační aktivity jsou podporovány nadací Bader Philantropies a Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy.

Cílem programu je motivace žáků ke vzdělávání, a to jak na základních školách, tak vyšších stupních vzdělání, podpora překonávání překážek při studiu a předávání schopností a dovedností, které děti uplatní v praktickém životě. Program by nemohl fungovat bez nadšení a energie ze strany dobrovol-

níků, kteří se dětem věnují ve svém volném čase. Díky mentoringu dochází k zapojení rodičů i pedagogů zapojených dětí, což přináší větší efektivitu a komplexnost doučování. Volnočasové aktivity jsou pro děti odměnou za intenzivní celoroční práci, takže jsou i letos naplánovány víkendové výlety a exkurze. Během letních prázdnin pak opět pojedeme na letní pobytový tábor i příměstský tábor.

Díky spolupráci s Centrem vzdělávání všem je možné starším žákům nabízet poradenství při výběru středních škol. V letošním roce se do doučování zapojí i studenti z Pedagogické fakulty, a to díky užší spolupráci s Masarykovou univerzitou.

V rámci projektu Společně za vzděláním II. se 13. října uskuteč-

ní konference o školním a mimoškolním vzdělávání sociálně znevýhodněných dětí, která proběhne v Muzeu romské kultury. Cílem akce je sdílet přístupy k mimoškolnímu vzdělávání i síťování mezi organizacemi, které se vzděláváním sociálně znevýhodněných dětí zabývají.

Zájem o naše služby každým rokem roste (v minulém školním roce bylo zapojených 74 dětí a 57 dobrovolníků), takže pokud se chcete stát součástí tohoto vzdělávacího programu a pomoci tak sociálně znevýhodněným dětem a jejich rodinám, ozvěte se prosím přímo koordinátorce doučování Petře Bandouchové – ref@rommuz.cz.

Petra Bandouchová
koordinátorka programu doučování, Muzeum romské kultury

Letní dvojčíslo Romano vod'i se zaměřilo na vzdělávání

„Kdybych krmila veverky ve Střemovce, měla bych se líp a mělo by to stejnej efekt!“ lámala nad námi mnohokrát hůl němčinářka na střední. „Klid! Jdu jenom otevřít okno,“ chlácholil nás zeměpisář, když nečekaně vstal při testu ze slépé mapy a nám z lavic hrůzou padaly atlasy, ze kterých jsme opisovali. Profesorka fyziky se mnou pro jistotu moc nemluvila – možná si vzala osobně, že jsme jí se spolužačkou vypálily nějaké drátky v obvodech, když řekla „než to zapojíte, počkáte na mě.“ Jenže my byly zvědavé hned.

A na lyžařském výcviku, na diskotéce v horské chatě Horalka, se kluci z naší třídy zastali spolužáka Matěje, když se mu smály cizí děti.

Matěj si dodal odvahy a tančil s ostatními, ale jak to tak u lehkých mentálních dysfunkcí a obsedantně kompulzivních poruch k tomu bývá, byl viditelně trochu jiný. Pamatuju si to proto, že to bylo poprvé, co se mu nesmáli právě naši kluci. A od toho večera se mu už přestali smát úplně.

Vzpomínek na školu máme každý bezpočet a navíc každý právě ty své. Ať to jsou děti jako (tehdy) my, nebo dospělí – vždycky velmi záleží na tom, jaké potkáte lidi.

(Nejen) o tom, co znamená nemít „stejnou startovací čáru“ vypráví v rozhovoru letního dvojčísla překladatelka a koordinátorka stipendijního programu pro romské

studenty Iveta Kenety. Jak vypadá inkluzivní vzdělávání z pohledu Romky, speciální pedagožky, přibližuje profil Reny Horvátové. Za ministerstvo školství na otázky



k inkluzi a aktuální novele školského zákona odpovídá Jarmila Balážová. Jaké to je, vyrůstat jako romské dítě u pěstounů, kteří nejsou Romové, se dozvíte v reportáži ze

setkání rodičů Střediska náhradní rodinné péče.

Přání a sny dětí z Chomutova a Sokolova představí fotoreportáž Jany Plavec. „Přijde mi nanejdvůlejší přirozené, že když tu žijí Romové, bude existovat i nějaký obor, který se k nim bude vztahovat,“ říká Jan Ort, student pražské romistiky. Jeden den na letním táboře vám přiblíží Renata Berkyová. A o čem sní studentka Tereza Heková se dočtete v rubrice Příběh.

Přeji vám zajímavé čtení, milí čtenáři!

Časopis si objednejte pomocí jednoduchého formuláře na www.romanovodi.cz.

Jana Baudyšová

Anketní otázka

Jak dopadl vstup dětí do školy a jak se v něm projevíly romské děti v souvislosti s takzvanou inkluzí, před kterou škarohlídi varovali?



Alica Sigmund Heráková, ČR – Brno
Jsou jistě rodiče, kteří připraveni nebyli, naopak jsou ale rodiče, kteří se snaží a děti, které se doučují, aby zvládaly. Je to velké téma, pro Romy i majoritu velmi důležité. Právě majoritní rodiče jsou ale další důležitý prvek v inkluzivním procesu. Bohužel se obávám, že jich většina důležitost inkluze nepochopila a že nemají vůli mít romské děti vedle svých.

Miroslav Kováč, ČR – Horní Litvínov

Prozatím bych to bral jen jako pilotní „projekt“. Podle průzkumu MŠMT se jedná o děti v řádu stovek na celém území ČR. Mimochoodem, v minulém režimu to celkem dobře fungovalo a děti se vzájemně sžily. Jen škoda, že neumožnili více dětem chodit do normálních škol. Jsou to dnešní rodičové a mnozí z nich pochopitelně nechápou význam vzdělání.



Jana Vejplachová, ČR – Brno

Inkluze ve školství bude určitě oběma stranám prospěšná věc, pokud se vezme za správný konec a bude ji provázet informační kampaň. Bez toho je to jen další shora nařízená nepříjemnost, a s těmi je tady v české kotlině zvykem vypořádat se po svém: hledáním klíček, obcházením, splňováním „na oko“. Informační kampaň pro romské rodiče dělá snad každá neziskovka a spousta z nich důležitost kvality a rovnosti ve vzdělání chápe, ale majorita je ovlivňovaná zejména bulvárními médii a jejich štvavými články. Kvalitní informace by měly přinášet samy školy, ale to je po nich možné chtít, až se s konceptem inkluze ztotožní, což se určitě nestalo samo přes prázdniny.

Miroslav Zima, ČR – Brno

Společné vzdělávání (inkluze) má zajistit přístup ke vzdělání všem dětem. To ve zkratce znamená umožnit dětem se speciálními vzdělávacími potřeba-



mi (např. dětem s fyzickým, smyslovým postižením, a také sociálně znevýhodněným) vzdělávání na běžných základních školách. Za tím účelem musí školy provést stavební úpravy, pořídit speciální moderní pomůcky a přijmout asistenty, kteří budou těmto dětem pomáhat zvládat výuku. To vše má ze strany státu zajistit, aby všechny děti měly stejné podmínky pro vzdělání. Až potud vše vypadá téměř ideálně.

Obávám se jen, že žádné vládní opatření nezmění skutečnost, kdy dochází k odlivu dětí z majority ze škol, kde je větší procento romských dětí, naopak může dojít k prohloubení tohoto jevu. Záměr inkluzivního vzdělávání nemůže „donutit“ rodiče, aby své děti nechávali na školách s romskými dětmi, a nedocházelo tak k segregaci.

Za dobu mého působení v organizaci DROM, romské středisko, můžu říci, že se situace ve vztahu Romů ke vzdělání podstatně změnila. Vidím to zejména v nebývalém nárůstu žadatelů o příspěvek z Nadačního fondu Verda, který poskytuje stipendia romským studentům, a to zejména v nárůstu žadatelů z řad vysokoškolských studentů. Jsem moc rád, že si čím dál více Romů uvědomuje, že s rostoucí mírou vzdělání roste i šance na lepší příjmy, a tím i zlepšení osobní ekonomické situace. Přestože i vzdělaným Romům se ne vždy podaří získat dobré uplatnění. Rodiče se zajímají ve větší míře o to, aby jejich děti navštěvovaly školu, kde budou mít co nejlepší podmínky ke vzdělání. Díky tomuto postoji se mění i struktura podporovaných studentů NF Verda, zatímco v roce 2001 převážovali mezi stipendisty studenti středních odborných učilišť (75%), dnes mezi našimi stipendisty vedou studenti středních škol (44%), vysokoškoláci a studenti VOŠ představují 17% stipendistů.

Na druhou stranu musím říci, že ne všichni rodiče si potřebu vzdělání uvědomují, že stát jen vytváří podmínky, ale zodpovědnost za vzdělání dětí je především na každém z nás. Kromě jiného i proto, že vzdělání je emancipačním nástrojem, posiluje politickou angažovanost a demokratické procesy.

připravil Gejza Horváth

komentář

Nový školní rok: Inkluze bez problémů

KAREL HOLOMEK

Připomeňme si jen, proč je inkluze ve vzdělávání příkazem doby, jedním z největších.

1. Ve fungující demokracii nelze připustit nerovnost v podobě rozdílného vzdělávání dětí, a tím i jejich šancí do budoucna.
2. Společné vzdělávání rozdílných dětí dle etnicity, jejich sociálního postavení či různých handicapů je současně i příspěvkem vzájemné tolerance v dospělosti. Vzájemné poznávání ve školních lavicích přinese své plody i v dospělosti.
3. Tím se stává jedním ze zásadních pilířů programu integrace Romů do společnosti a jejich včleňování do ní, mimo jiné.



Pokud by ani tohle demokratům, kteří zapomněli, co je demokracie, nestačilo, pak několik faktů:

Česko patří v Evropě mezi země s nejvyšším podílem žáků s diagnostikovanými speciálními vzdělávacími potřebami. Dominuje v tom, kolik takových dětí dochází do speciálních škol.

Takových dětí má ČR 8,6 %. Anglie 2,8 %, Slovinsko 2,7 %. Francie, Itálie, Portugalsko, Švédsko a Španělsko jsou na tom podobně. Norsko a Finsko jsou na tom podobně jako my, ne příliš dobře.

Pokud jde o podíl diagnostikovaných žáků ve speciálních školách, jsou na tom nejlépe Itálie, Portugalsko a Španělsko od 0,1 % do 0,4 %. Zatímco tento podíl u nás činí 3,6 %.

Tento podíl je nejnižší v našich krajích v Jihočeském, a to 4,8 %, nejhorší v Královéhradeckém kraji 12,2 %. Práce ke zlepšení této situace právě u nás je tedy mnoho.

I známý „inkluzobijec“ Marek Příbyl, redaktor MF Dnes, připustil, že obava z inkluze se nepotvrdila, avšak neodpustil si poznámku – zatím. Škarohlíd zůstane škarohlídem. Někteří ředitelé základních škol podobné obavy sdílejí, zejména na jihu Moravy.

Z praktických škol do běžných však přichází jen 200 dětí. Tohle přece nemůže být žádný problém pro českou školu, stojí-li za něco. Já vím, že stojí.

Rozruch kolem Letů je jen pokračováním frašky

Frašky, která se opakuje už léta. Nedávný nešťastný a hloupý výrok ministra Babiše ohledně Letů u Písku vyvolal značný rozruch, zejména mezi Romy a výsostnými demokraty. Veřejnost zůstává chladná.

Dovolte mi, abych zklidnil situaci v zájmu věci, jako člověk, který se zblízka této problematice věnuje více než 26 let a taky už nějakou dobu i za totality. A to nikoliv proto, že bych politiky omlouval, omluvu si nezaslouží, ale abych upozornil na racionálnější pohled a cestu vedoucí k nápravě.

Historii nechávám stranou a těm, kteří se chtějí hnidopišsky držet terminologie a správného názvu tábora v Letech, musím říci, že tyto odborníci pro třísky v oku svým nevidí břevno bránící jim pochopit podstatu věci. Tento „cikánský“ tábor byl určen pro konečnou likvidaci Romů, a tím se zásadně lišil ode všech podobně a jinak nazývaných.

Rozruch, který vyvolal pan Babiš svým výrokem, není nic nového. Takových už bylo! Což pana Babiše neomlouvá, ale docela věřím upřímnosti jeho omluvy. Babiš určitě není rasista. Zapomněli jste, co svého času řekl tehdejší prezident Klaus o Letech, když se jeho poslanci v Europarlamentu, podporovaní dnes už nebohým komunistickým poslancem Ransdorffem, postavili proti protestu skoro celého Europarlamentu odsuzujícího dehonestaci památníku v Letech přítomnou prasečí farmou? Řekl: Tento tábor není toho druhu jako jiné tábory, například Terezín! Mohlo být ještě



Ivana Čonková je vyprovázena policisty z území někdejšího sběrného tábora v Letech u Písku v květnu 2015
foto: Sabir Agalarov

něco horšího, co degradovalo památku romských obětí? Tehdy nikdo neprotestoval. Přesto výroky týkající se Letů nemusí být tím nejhorším. Jsou ještě horší. Například několik výroků prezidenta Zemana o těch ohničcích z parket v bytech obývaných Romy nebo o romských žácích, kterým je nejlépe v jejich školách, to vše za potlesku davů na ulicích našich měst. Výrok Babiše je jen jedním z dalších a není nijak překvapivý. Je jen součástí předvolební rétoriky, která je vlastní skoro celé naší politické struktury. Řeči o nezaměstnanosti Romů jako charakteristickým rysu jejich mentality jen obraz toho dokresluje. Můžeme se ptát, co konkrétního udělala

vláda pro to, aby každý, kdo chce pracovat, na práci dosáhl.

Chci jen dokládat to, že řeči týkající se piety Romů, jakkoliv nechutné a smutné, jsou stejného druhu a nebezpečí jako ty, které brání úspěšné integraci Romů do společnosti politickými cestami. Vrcholní politici, od hlavy počínaje, nemají Babišovi co vyčítat. Alespoň oni ne! Jsou stejní, jen trochu opatrnější, pokrytečtí a někdy, jen poskrovnu, vzdělanější.

Fakticky: Prasečák v Letech postavili komunisté a jejich dnešní potomci, kteří přijali kapitalistické móresy beze všech skrupulí, taky díky laskavosti těch, co dělali sametovou revoluci, se ke svému dě-

dictví nehlásí. Holokaust Romů a ostatně i Židů komunisti nebrali!

Nezbývá mi, než říci také pár slov do vlastních řad. Jediný, kdo protestuje proti nechutnému výroku pana Babiše se vši upřímností, jsou občanští členové Rady vlády pro záležitosti Romů. Vyrojili se jako roj vos, do jejichž hnízda vnikl cizí element. Správně, chápu je, i když jsem o dvě generace starší než nejstarší z nich. Taky jsem byl takový.

Na celé té věci mi však vadí komplexnější pohled z jejich strany. Při zasedáních Rady se někdy ozve zmínka asi v tom smyslu: Pokud Romové považují za součást integrace vzájemnou součinnost a spolupráci dvou skupin, romské menšiny a vět-

šiny, jako nezbytný předpoklad úspěchu integrace, pokud přijímají určité vymoženosti demokracie i vzestupu kvality vlastního života a právní ochrany od státu, při všech potížích, které zaznamenáváme, měli by tomu přizpůsobit i projevy důvěry v dobrou vůli autorit jim vyjít vstříc. Ty projevy se u části romské pospolitosti pohybují na úrovni skryté až otevřené nenávisť. Jsou projevem rasismu v obráceném gardu! Řada romských předáků tento trend podporuje a eskaluje, pěstující si tím svoji pošramocenou pověst... Mám neodbytný pocit, že debata o tom ještě ani nezačala, nejen v Radě, kde bych to považoval za žádoucí, nýbrž v celé společnosti i jako součást fenoménu politiky. Není jednoduché pro mne o tom mluvit, ale vím dobře, co říkám.

Mnozí teď už považují za hotoovou věc, že vepřová farma bude přemístěna. Nikoliv zrušena, protože všichni si přejeme, aby lidé v místě neztratili práci. To představuje problém. Nově vyhlédnuté místo se bude jen stěží hledat pro potíže s majiteli pozemků a také s lidmi, kteří budou protestovat proti šířenímu se zápachu, který jim do této doby v místě piety Romů nevadil.

To není jen věcí politické vůle, ani peněz, které by snad pan ministr financí po té aféře byl přinucen nalézt. Věci jsou složitější, jako vždy. Dost možná, že celý ten rozruch je jen věcí zákulisních manévřů, na které po jisté době bude opět zapomenuto. Do konce volebního období této vlády uvidíme...

Karel Holomek

Romská pout' 2016:

Reportáž o hledání boží adresy hluboko v našich srdcích

Baziliku Navštívení Panny Marie na Svatém Kopečku zaplnily v sobotu 17. září stovky účastníků. Sešlo se v ní na 400 poutníků, romských rodin z Moravy, ale i Čech. „Pomáhej nám, Pane, nalézat sílu k odpuštění ve vztazích a k překonání předsudků, které nám brání přiblížit se druhým,“ modlili se účastníci za všechny putující po Zemi. Přinášíme reportáž o letošní „romské cestě k Bohu“, která byla tématem sobotního setkání.

Boží adresa

Poutníci, převážně mladí Romové a děti s doprovodem, se vydávají společně na cestu k bazilice alejí ze Samotíšek. Je nás několik desítek, obavy z deště donutily většinu poutníků z daleka zamířit rovnou na Svatý Kopeček. Vedení se ujímají pracovníci Charity Olomouc spolu s dobrovolníky. Vedoucí výpravy vítá poutníky: „Děti, každá pout' má nějaký smysl a smyslem naší poutě je cesta k sobě samotnému i k druhým, možnost usmíření se s lidmi a Bohem.“ Pěší pout' má celkem pět zastavení. Jednotlivá stanoviště poukazují na bolesti dnešních mladých lidí, mladých Romů. Stuhly symbolizující těžkosti jsou jedna po druhé postupně vázány na hůl, kterou nese v čele průvodu „hlavní poutník“ oblečený v mnišské kutně.

První tabule v kopci poukazuje na problémy, s nimiž se děti setkávají ve škole: špatné známky, šikana, osamělost. První stužka je uvázaná na hůl. Druhé zastavení je ve znamení hněvu, který v nás plodí rvačky, násilí, frustraci. Následují problémy v rodině, závislost a předsudky vůči druhým, které zatěžují náš život. Nahlédneme do svého nitra... Chceme přijít blíž nejen k druhým, ale i k sobě samým...



Ano, často hledáme Boha úřadujícího někde nad námi a zapomínáme, že Boží adresa se nachází hluboko v našem srdci. Otevřít srdce a naslouchat Božímu hlasu skrze hlas svědomí je prvním úsekem našeho návratu k Bohu. „Cestou můžeme plakat, zakřičet i zadupat zlé věci do země,“ vybízí poutnice Vendy účastníky.

Můj synu

Před bazilikou Navštívení Panny Marie nám vychází vstříc první římskokatolický romský kněz Vojtěch Vágai, vítá poutníky, společně

vházíme do baziliky. Prostor kostela se plní, z desítek účastníků jsou najednou stovky. Začíná mše. Na začátku homilie před nás staví kněz misku s pískem, symbolické bláto, v němž se bez Boha ocitáme stejně jako marnotratný syn, který opustil svého otce, žil rozmařilým životem a všechn svůj majetek rozházel. Následuje divadelní ztvárnění podobenství v podání romského salesiánského souboru z Ostravy. Dojímavá je scéna, kdy se otec sklání k synu prosícímu za odpuštění...

Soubor sklízí upřímný potlesk od srdce. Kostel hluchí, avšak všechno

to lomození je přirozené, nechybí řád, úcta i jisté hranice. Asi pětiletý klučina vytáhne během mše sáček s chipsy, za okamžik se objeví matčina ruka a sáček ve vteřině mizí mezi lavicemi. Uprostřed bohoslužby slova ke mně přisedá paní, ptá se, jestli jsem věřící, a pak se rozpomíná, jak jí v dětství četla babička příběhy z Bible, a jak jim ráda naslouchala...

Přijmi naše dary

Obětí průvod a přímlyvy probíhají ve znamení kladení typických romských symbolů na ol-

tář: děti přináší romskou vlajku jako obraz putování po širé zemi pod modrým nebem, chléb je poděkováním za všechny dary, které z Boží ruky dostáváme, sůl je připomenutím Kristových slov: „Vy jste solí země“. „Pane, přinášíme ti housle, protože skrze hudbu můžeme mluvit o své bolesti i radosti a setkávat se se všemi lidmi v porozumění beze slov, odevzdáváme ti naše srdce, které pro tebe bije a ho-lubici míru jako symbol naší touhy, aby ustaly všechny křivdy, vzájemná nesnášenlivost a nenávisť. Pane, přinášíme ti naši poutnickou hůl, znak naší pouti, na posílení naší lásky, abychom dovedli s pokorou přijít jeden k druhému.“ Poslední dvojice nese chléb a víno, dary, které budou proměněny v Tělo a Krev Kristovu jako znamení Boží lásky k člověku.

Děti jsou spontánní, jakmile si všimnou fotoaparátu, natáčejí se směrem ke mně a chtějí vyfotit... Kněz mluví, děti švitoří, ale jakoby ten ruch a lomoz patřil k věci, najednou nevdá, že se proplétám mezi malými a velkými při mši s foťákem, všechno je přirozené a Bůh je uprostřed nás... Po mši začíná v ambitech právě uvolněné veselí v podobě romské hudby a tance. Diváci stojí před hlavním pódiem pod deštníky, ostatní se občerstvují. Paní nese kopec tácků a pobízí hemžící se drobtinu k jídlu, celkem tady má sedm dětí – chlapců. „My jsme velká rodina,“ hlásá paní a rozdává dětem chleba.

Bůh k nám přichází k takovým, jací jsme. On nás miluje ve vši naší lidské slabosti, sklání se k nám a pozvedá nás k sobě ve své nekoněčné trpělivosti. Kolegyně se mě ptá: „To je tvoje první romská pout'?“ Ano! A je to zážitek... Konec sešněrovanosti. Stojíme před Bohem takoví, jací jsme. Ve svém lidství svobodní, v Kristu osvobození!

Eva Štefková

Charita Olomouc (19. září 2012)



Jak si vede rovný přístup ke vzdělávání romských dětí na začátku školního roku 2016/2017?

Vysvědčení pro Českou republiku

Nerovný přístup romských dětí ke vzdělání je v českém vzdělávacím systému dlouhodobý problém. Projevuje se třemi způsoby: nadměrné zastoupení romských dětí v tzv. praktických školách (školy v první řadě určené žákům s lehkou formou mentálního postižení), vyloučení Romů z běžných škol a tříd a rozdílné přístupy k romským žákům v běžných školách – časté jsou zprávy o rasové šikaně a ostrakizaci neromskými žáky a dokonce i otevřená předpojatost ze strany některých učitelů. Přejde s novou legislativou změna?

Praktické školy

Amnesty a další organizace zjistily, že romské děti jsou rutině umisťovány do škol pro žáky s „lehkou formou mentálního postižení“, se sníženými možnostmi vzdělání. Téměř třetina žáků v tzv. praktických školách jsou Romové. „V praktických školách z nás dělají idioty. Je to tu opravdu jednoduché. Výuka probíhá pomaleji a já si opravdu nemyslím, že bych odtud mohl jít na dobrou střední školu.“

Romské děti jsou rovněž postiženy segregací v běžném vzdělávání. Často končí buď v čistě romských školách nebo ve smíšených školách, ale ve vlastní budově nebo třídě.

Šikana

Neschopnost zajistit podporu vzdělávání, které by podchytilo vzdělávací potenciál každého dítěte, a prevenci rasové podmíněné šikany: Přístup založený na stereotypu a předsudcích = romské děti, které navštěvují běžné školy (tedy nejenom segregované čistě romské třídy/školy nebo praktické školy/třídy), často pociťují odlišný přístup učitelů a spolužáků. Není jim poskytnuta jazyková podpora, navzdory tomu, že rodným jazykem mnohých z nich není čeština. Díky inkluzi by jim měl být umožněn rovný přístup ke vzdělání, což je rovněž zakotveno v českém právním systému.

Karel: „Já a moje malá sestra Jana jsme byli jediní Romové u nás ve škole. Myslel jsem si, že je to dobrá škola, ale pak nás ostatní začali šikanovat – hlavně Janu. Komandovali ji, říkali jí černá hubo, že nic neví, že vypadá odporně... Jana se bála do školy chodit. Říkali jsme to ředitelce, ale ona nás ne-



poslouchala... Začali jsme dostávat horší známky a začali s námi zacházet jinak a všem říkali, že jsme špinaví a že smrdíme. Učitelé si stěžovali, že Jana do školy nezapadá...“

Diskriminace a segregace romských dětí, které odsuzují mnohé národní a mezinárodní organizace i státy, představují jasné porušování českých a evropských zákonů a mezinárodních lidskoprávních standardů. Celým generacím Romů byl a stále je odpírán rovný přístup ke kvalitnímu vzdělání, což upevňuje jejich sociální vyloučení a ostatní nerovnosti.

Evropský soud pro lidská práva (případ D. H.) v roce 2007 zjistil, že česká vláda porušuje práva romských dětí, které jsou diskriminovány ve volném přístupu ke vzdělání. Snaha o řešení problému byla polovičatá a nesystematická a měla omezený dopad. To bylo způsobeno nedostatečnými ambicemi, nevalným monitoringem, podfinancováním a rozhodující bylo také to, že předsudky vůči romským dětem nebyly rozpoznány a řešeny přímo v jádru.

V září 2014 jako odpověď na tento problém zahájila Evropská komise řízení proti České republice pro porušení právních předpisů EU proti diskriminaci (směrnice o rasové rovnosti). V případě, že vláda nedokáže provést nezbytná opatření, mohla by Komise žalovat Českou republiku u Evropského soudního dvora.

Amnesty International monitoruje a studuje dodržování práva na vzdělání romských dětí v České republice od roku 2006. Amnesty k tomuto tématu vydala dvě velké zprávy: Česká vláda propadá už pátým rokem. Školy stále diskriminu-

jí Romy (vytvořeno ve spolupráci s ERRC v roce 2012) a Chce to více snahy. Etnická diskriminace romských dětí v českých školách (duben 2015).

Vydání zprávy Chce to více snahy znamenalo i začátek mezinárodní kampaně „Smažme rozdíly“ nahláženou na českou vládu, aby zastavila diskriminaci a segregaci romských dětí v českých školách. Mezinárodní petici podepsalo 38 334 lidí z 94 zemí světa, včetně Belgie, České republiky, Francie, Německa, Indie, Itálie, Japonska, Slovenska, Velké Británie, Finska a dalších.

Petici ve formě školního vysvědčení české vládě odevzdala Amnesty International a romští rodičové a děti na ministerstvo školství 31. srpna 2015, těsně před začátkem nového školního roku.

Zahájení řízení proti Česku a schválení změny

V září 2014 bylo Evropskou komisí zahájeno řízení pro porušení práva proti České republice ve věci nadměrného zastoupení romských dětí ve školách a třídách určených žákům s lehkým mentálním postižením.

Po zahájení řízení pro nesplnění povinnosti přislíbila vláda rozsáhlejší reformy (ve srovnání s předchozími), zrychlení a rozšíření jejich působnosti. Díky úsilí současné ministryně školství byly přijaty legislativní změny známé jako Novela školského zákona a v platnost vstoupily 1. září 2016. Inkluzivní vzdělávání se tak pro všechny děti stává hmatatelnou realitou.

Reformní balíček zahrnuje zavedení podpůrných opatření pro žáky

se speciálními vzdělávacími potřebami, povinný rok předškolního vzdělávání pro všechny žáky a integraci žáků se speciálními vzdělávacími potřebami do běžného vzdělávacího programu. To znamená zrušení zvláštních učebních osnov pro žáky s lehkým mentálním postižením.

Krok správným směrem: od kategorizace dětí ke kategorizaci jejich vzdělávacích potřeb

Amnesty vítá tato opatření a to, že české orgány ukázaly vážný zájem bojovat s problematikou diskriminace a segregace romských dětí ve vzdělávání. Pokud se opatření podaří zavést v celé šíři, nabízí ukončení speciálního vzdělávacího programu pro děti s lehkým mentálním postižením perspektivu významného pokroku směrem k dosažení cílů integrovaného vzdělávání všech dětí bez rozdílu. Odstranilo by totiž jeden z filtrů používaných v minulosti k jejich vyloučení z hlavního vzdělávacího proudu.

Zrušení vzdělávacího programu pro žáky s „lehkým mentálním postižením“ má zásadní význam. Nové nařízení počítá s možností vzdělávání žáků v oddělených třídách či školách v případě, že běžné školy nedokážou zajistit jejich potřeby. Neziskové organizace žádají ministryni, aby se ujistila, že jsou na školách zajištěny pojistky, které vylučující etnickou či jinou formu segregace žáků, včetně šikany.

Součástí reformy musí být efektivní systém monitoringu dat týkající se rovnosti.

„Česká vláda by neměla dopustit, aby za předsudky pykaly malé děti...“

Julek je jeden z 18 romských školáků žijících v Ostravě, kteří v roce 2000 s podporou Evropského centra pro práva Romů žalovali Českou republiku kvůli nerovnému přístupu romských dětí ke vzdělávání v případě D. H. Pracuje jako terénní sociální pracovník.

„Chci, aby už žádné dítě nemuselo zažít to, co jsem zažil já – přesouvání z běžné školy do školy zvláštní a zpátky...konec základy v 7. třídě...s učitelkami říkajícími

věci jako ‘sedni si támhle k oknu a buď zticha, stejně z tebe nikdy nic nebude...’“

„Ministerstvo školství teď musí dobře hlídat školy, jestli nediskriminují děti jenom kvůli barvě jejich pleti. V každé škole by měl být aspoň jeden romský asistent, který pomůže s informovaností rodičů a budováním důvěry a komunikace. Česká vláda by už neměla dopustit, aby za předsudky pykaly malé děti.“

Amnesty doufá, že opatření a reformy budou fungovat s dostatečnou podporou, aby bylo zajištěno, že školy budou integrovat a podporovat romské žáky potýkající se s obtížemi v běžných třídách. Je třeba řešit důvody, které vedou k umisťování romských žáků do praktických škol. Např. některé negativní postoje učitelů vůči Romům, chronický nedostatek financí na podporu romských dětí nebo předsudky, kterým mnohé romské děti na běžných školách čelí od ostatních žáků.

„Konečně, dekady poté, co české vlády systematicky selhávaly v poskytnutí rovného přístupu ke vzdělávání romským dětem, dělá Česká republika první opravdové kroky ke kvalitnímu inkluzivnímu vzdělání pro všechny děti. V české sekci Amnesty tomu tleskáme. Tak významná systémová změna bude bezpochyby dlouhá a někdy určitě i složitý proces. Musíme ale vytrvat a postarat se o to, aby se úmysly přeměnily v realitu tak, že právo na vzdělání bude pro všechny – bez ohledu na rasu nebo etnicitu,“ uzavírá Mark Martin, ředitel Amnesty International ČR.

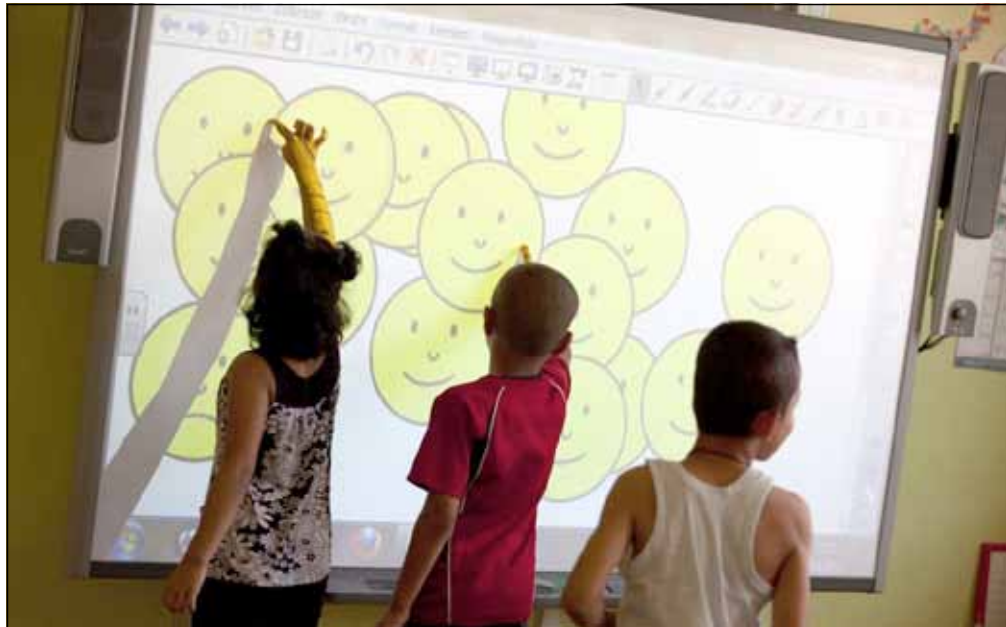
Amnesty a další neziskové organizace v Evropě budou situaci a její vývoj dál podrobně sledovat.

Rada Evropy ocenila Amnesty za práci na poli romských práv: Amnesty obdržela v dubnu 2016 Evropskou cenu za občanská práva Romů. Amnesty International

foto: Amnesty International

Fakta a čísla

- 1,4–2,8 % české populace tvoří Romové
- 32 % dětí vzdělávajících se ve školách pro žáky s lehkým mentálním postižením jsou Romové
- Jen 30 % Romů ve věku 20–24 má dokončené střední nebo střední odborné vzdělání. Ve většinové populaci je to 82 % lidí



Po brexitu se množí útoky na cizince



K prvním incidentům došlo jen několik hodin po zveřejnění výsledků referenda. Polští přistěhovalci ve východoanglickém městě Huntington našli ve svých schránkách vzkazy, aby se vrátili „domů“. Zalaminované výzvy byly vyvedené v angličtině i polštině, nechyběla na nich ani zmínka o „konci polské havěti“.

Stejně karty se objevily i před místními školami, uvedl místní deník Cambridge News. „Učitelé je sbírali a vyhazovali, protože je považovali za rasistické. Byl jsem opravdu smutný,“ popsal jedenáctiletý polský žák, který karty se vzkazy našel. Jeho matka je poté nahlásila na policii, která nyní celý incident vyšetřuje.

Poláci, kteří ve Spojeném království tvoří jednu z největších národnostních menšin, se stali terčem celé řady dalších xenofobních útoků i nářeků. Pěťadvacetiletá Agata Brzezniaková, která v Anglii studuje chemii, pro deník The Independent popsala, že se jí neznámá žena na ulici zeptala, zda je Polka. Když to Brzezniaková potvrdila, žena jí oznámila, že by měla mít strach a zajistit si vízum, pokud chce i nadále zůstat v „její“ zemi.

„Její zlomyslný úsměv a způsob, jak se na mě dívala, mě rozplakaly,“ popsala studentka. „Jako mnoho Poláků v zemi jsem se obávala, že výsledky referenda vzbudí nárůst netolerance, diskriminace a rasismu. Ale nemyslela jsem si, že to bude tak agresivní a okamžité,“ dodala.

Londýnská policie vyšetřuje „rasisticky motivovaná“ graffiti, která se objevila na budově Polského kulturního centra v západní části města. „Odporná graffiti přes celou budovu, která ráno našli naši zaměstnanci, nás velmi zneklidnila a rozrušila,“ uvedla předsedkyně centra Joanna Mludzinskaová podle BBC. Pracovníci centra hanlivé nápisy ihned smyli. Jejich obsah oni ani policie nezveřejnili.

Útoky se však zdaleka netýkají pouze Poláků. Na Twitteru se šíří stovky příspěvků s hashtagem #PostRefRacism, ve kterých lidé popisují svá setkání s xenofobními a rasistickými útoky, ke kterým v posledních dnech došlo. Xenofobní incidenty dokumentuje i zvlášť vytvořené facebookové album.

„Dnes večer šla moje dcera z práce a viděla skupinu mladíků, kteří chytily muslimskou dívku a křičeli na ni: Vypadni, volili jsme pro odchod. Příšerná doba,“ popsala dění v Birminghamu Heaven Crawleyová.

Konzervativní členka Sněmovny lordů Sayeeda Warsiová, která se těsně před referendem rozhodla opustit tábor zastánců brexitu, varovala, že lidé na ulicích zastavují přistěhovalce a vyzývají je, aby opustili Británii. „Říkají to jedincům a rodinám, které už tu jsou tři, čtyři, pět generací. Atmosféra na ulicích není dobrá,“ popsala podle deníku The Guardian.

Pro odchod Británie z EU hlasovalo 51,9 % voličů. Volili tak zejména Angličané a Velšané, Skotsko a Severní Irsko většinou podpořily setrvání v Unii. Těsný výsledek referenda vyvolal u řady lidí nevoli. Petici na jeho opakování podepsaly přes tři miliony lidí.

Sabina Netrvalová
zdroj: idnes.cz

Vsetínské záření



Na osmnáctém ročníku multikulturního festivalu Valasské záření, který proběhl v pátek 9. září 2016, vystoupily v programu Děcka pro Děcka talentované vsetínské romské děti. První blok patřil nadějným muzikantům hrajícím na bicí sestavy a po nich se představila vsetínská děvčata z lokality Poschla, která si říkají Šukar čhaja. Zatančily romský tanec. Místní Romové si jejich program velice pochvalovali a už se těší na další vystoupení. Děti pravidelně navštěvují místní klub Rubikon, kde se scházejí a snaží se svůj čas trávit plnohodnotně. Pevně věřím, že za pomoci tamních pracovníků se jejich situace změní k lepšímu.

Veronika Kačová

Sar me leperav pre škola

Leperena tumenge pre tumaro peršo d'ives andre škola, pre tumare kamarata, učiteľa, the tumaro nekfeder the nekdžungaleder predmetos?

Me hi, but rado tumenge pal kada vakerava. Avelas oda savoro kurke, sar perelas raťi, andro septembris, sar me jekhetane kidavas le pheñenca the phralenca andre škola. Kidas e taška, o knížki, e svačina, žuže grati, te dikhel či mange ehin savore ulohi andre škola kerde, the sig te džal te pašľol andro haďos. Phiravas andre zakladno skola andro foros, kaj bešavas, namušinas nihhaj te odžal andro aver foros. Mire kamaraten but rado nadikhavas, ehas aver sar me. The nič man nahas, so mange lenca te phenel. Ehas mange akor ehta berš, vaš oda oda kavka lavas. Andre lavica man e učiteľka thoďas te bešel jekhe rakloreha, so ehas but bengalo. Avelas khatar čhavorengero kher, vičinelas pes Marek, ehas les pro muj pherdo pihi, the has les arizimen bala sar veš. Furt ehas vulgarno, daravas man lestar. Nakamavas man leha te bavinel, vaš oda hoj mange phenelas, hoj som romaňi the vakerlas mange but džungale lava. Nadžanelas lačhes te ginel, nadžanelas lačhes te del duma. Mindar, sar somas khere, ta sa avri le dadeske phendom. Rovavas, hoj leha nakamav te bešel andre lavica, hoj kamav te bešel varesava rakľoraha the na muršeha. Dujto d'ives avľas andre škola miro dad the geľas mindar pal e riaditeľka the savoro ehas mištes. Le Marek prethode andre specialno škola, the mange peľas sa nalačho, so mange ehas andro jilo, tele. Olestar, so pes oda ačhiľas, le raklores ničda nadikhľom. Leskra da varekana dikhav andro foros, aľe joj peske pre mande naleperel, lačhes, hoj kavka. Bešavas korkori, aľe ehas mange lačhes. O kamarata pes lačhes ľikerenas, aľe man nalenas. Naachaľuvavas lenge the naachaľuvavas, soske manca navakeren varesavo lav. Prithovenas pes andro kole barikane famil'iji, so len ehin baro kher, motoris the savoro, so bi majindas te avel sakone manušes. Me somas romaňi, nahas man koda, so len.

Andal o predmety rado dikhavas koda, sar giľavahas, koda, sar vareso kerahas the e prirodoveda. Davas avri o jakha, hoj nadžanav ajci veca, the rado man oda savoro sikhľuvavas. Sar e škola skoncinďas, ta man odej užarelas vareko khatar miri famil'ija, ehas oda o dad

abo e baba. Pal o drom peske vakerahas, sar ehas andre škola.

Leperav mange, hoj mange vinšinas, hoj man te avel varesavi kamaratka, so mange laha vakera-va pal savoro. The sar mange vinšinas, ta pes mange oda ačhiľa. Jekhvar paš mande bešelas jekh čhajori. So ehas lačhes, ta koda, hoj ehas romaňi, the hoj pes prindžarahas. Lakro kalo muj, kale bare bala, vičinelas pes Šarka, ehas la stejno nav sar man. Somas but rado vaš late, he vaš kada, hoj man laha ave-la partija. Phirahas peha všadzi, the but peha asahas. Jekhvar pes chudľam avke te vakerel, hoj našundam sar zvoñindas, the e učitelka pre amende kerďas vika, the čhindas amen pal e bul, hoj amen duj Kačovki mušinas te džal mindar andre trjeda. Andro sikhad'ipen upre ehas kavka sar o Marek, ehas poloki, the furt pal mande savoro opisinelas. Mange oda navadzinelas, šegetinavas lake. E učitelka oda savoro dikhelas, so kerel, aľe naphenelas nič. Ehas amenge lačhes, aľe sar peske pre amende zasedñinde la Hankakri parta, ta ehas imar nalačhes. Fest bari rakľi, kulato šero the džungalo hangos. Asanas amen avri, the kerenas amenge sa nalačhes. Me the e Šarka aľe džanas, so te kerel. Joj bešelas andre romano drom, kajča pes ñisostar nadaralas. Delas lenge sa pale, koda so amen kerenas. He kada, so amen ehas andre škola, phenavas khere sa avri, aľe akanak pes nič na-ačhiľas. Ča e Hanka the lakri partija pre chviľa preačhile pre amende te avel kajse nalačhe.

The sa džalas dureder, o prazdniny, e škola, the furt pal peste sar pro kolotočis. Jekh zachudlo vakeriben man ehin, ehas oda andre škola, kaj majindom te giľavel imar amara kapelaha o Cikne Čhave. Paľis andre škola vystupinavas sako dujto berš, ži andro 9. trjeda. Kaľa akcija pes vičinelas Školní akademie Tyršovka. Kavka pes vičinelas e škola, kaj phiravas. Olestar, sar man o raklore the raklora šunde te giľavel, ta man imar lenas maškar peste feder. Ehas man pherdo kamarata he khatar aver trjedi. Ľikernas man vaš kada, hoj džanavas te giľavel. Andre trjeda peske savore polokes giľavenas koľa romaňi giľi, savi andre škola le phraleha the la pheňaha giľavahas, vičinelas pes Miloš. Ehas oda lačhes, but rado pre kada leperav. O bašaviben thovel le manušen jekhetane, imar sar somas cikñori, ta mange oda avelas

andro šero. Andro bašaviben o rasmus nane. The ehin oda koda, so o manuš nadikhel, abo nakamel te dikhel. Dokerďom e škola, the pro muj mange ehas asaviben. Ačh Devleha, základko!

Pre stredno škola imar mušinas te phirel jekh ora autobusiha. Fest bari depresija man ehas olestar, so andre škola dikhavas, maškar kole džene, so odoj savore phirnas. Phučen soske? Phenav tumenge: Nasomas sikhad'ĩ pre kajso dživipen, savo mange sikhavenas o terne džene. Savore pre škola pijenas o cigarekľa, sovenas pro internatos, pijenas palenki abo varekaha phirenas. Me andre kaľa skupina napatrinavas, aľe he vaš kada somas andre lengro dživipen, vaš oda, hoj man andre trjeda ehas pherdo rakľija, so kajse nalačhe ehas. Uff, narado pre kale berša leperav. Aľe so imar, savoro nalačho tumen varekaj thovela the avena zoraleder. Miro oboris man bavinelas, sikhavavas man, sar pes navrhinel the si-vel džuvľikane the muršikane grati. Andre trjeda somas nekfeder dženo. O učiteľa pal mande vakerenas. So tumen aľe ehin kalestar, hoj savoro, so džanenas, ta tumenge zavádzinenas savore. Pre praxija mandar čorenas o veca, vaš save miro dad the miri daj denas bare love, jekh rakľi čorelas the o ulohi, vaš oda hoj pes la mašinatar daralas. Pre škola la thode lakro dad the daj, aľe joj kamelas te džal pre aver oboris. No, fest nalačhes mange odoj ehas. Nadžanavas, sar man te brañinel, džungales ničda navakervavas, te čorel tiž nadžanavas. Phenavas mange, so sakoneske kerďom, hoj pre mande hine savore kajse nalačhe. Andro šero mange avelas, hoj prestupinava pre aver škola, aľe miro dad the miri daj nakamenas, kernas pre mande vika, hoj e škola te dokerav, hoj te avav zoraľi, the na majinav pre lende te dikhel, hoj mange te sikhľuvav.

Andro dujto berš has oda imar feder, o rakľora, so lenca phiravas khere, bešenas andro foros kodoj, kaj me, prindžarenas mire phrales, savo bašavelas. ta pes peha chudľam te vakerel, the ačhile pes amendar kamaratki. Somas rado. Trito berš ehas nekfeder. Samas ča čepo, aľe ehas oda lačho berš. Le rakľenca khatar trjeda imar nasom but bari kamaratka. Ehin len peskri famil'ija, čhavore, the peskro dživipen. Varekana peske irinas pro Facebook, aľe ačhile amenge ča o leperibena.

Veronika Kačová



Moje vzpomínky na školní léta



Vzpomenete si na váš první den ve škole, na vaše spolužáky, učitele a vaše nejoblíbenější a naopak nejhorší předměty?

Já ano, moc ráda se s vámi podělím o svůj příběh. Začalo to všechno vřdycky v neděli k večeru, v měsíci září, když jsem se společně se svými sourozenci chystala do školy. Nachystat tašku s učebnicemi, svačinu, čisté oblečení, zkontrolovat, zda mám napsané všechny úkoly a rychle do postele, spát. Chodila jsem do základní školy v místě svého bydliště, nemusela nikam dojíždět. Své spolužáky jsem moc ráda neměla, byli totiž odlišní, prostě jiní. A vůbec jsem si s nimi neměla co říct. Bylo mi tehdy 7 let, proto jsem to tak vnímala. V lavici mě paní učitelka posadila s jedním velice problémovým chlapcem z dětského domova, jmenoval se Marek, měl na obličejí hodně pih a rezavé, husté vlasy. Často byl v hodinách vulgární a nic neuměl, bála jsem se ho. Vůbec jsem se s ním nechtěla bavit, protože mi nadával co cigánek a říkal mi dost nepěkná vulgární slova. Neuměl pořádně číst, měl problémy s řečí, jak správně vyslovovat určitá písmenka. Okamžitě jsem to doma všechno pověděla, samozřejmě že s pláčem. Naříkala jsem, že s ním v lavici nechci sedět, že chci sedět s nějakou holčičkou a ne s klukem. Můj otec šel do školy rovnou za ředitelem a všechno napravil. Marka nakonec přesunuli do speciální školy a mně se ulevilo, od té doby jsem toho chlapce nikdy neviděla. Jeho mamku často potkávám ve městě, ale ta si na mě nevzpomíná, díky Bohu. Seděla jsem sice sama, ale bylo mi mnohem lépe. Spolužáci mezi sebou měli pěkný vztah, ale já do jejich party nikdy nepatřila. Nerozuměla jsem jim a nechápala, proč se mnou neprohodí jediné slovo. Patřili k těm bohatým rodinám, co mají rodinný domek, auto a všechno to, co by měl mít každý člověk. Já byla Romka, která neměla to, co oni.

Z předmětů jsem měla ráda hudební výchovu, pracovní činnosti a přírodovědu. Zírala jsem na to, že neznám tolik věcí a bavilo mě se to učit. Po škole mě vřdycky vyzvedával někdo z mé rodiny, většinou to

byl otec nebo babička. Cestou domů jsme si povídali, jak bylo ve škole.

Vzpomínám si, že jsem si přála mít kamarádku, se kterou se budu bavit o všem. A jak jsem si přála, přání se mi vyplnilo. Jednoho dne jsem získala tu vysněnou spolusedíci kamarádku, byla Romka a nejlepší bylo to, že jsme se znaly. Její výrazná tmavá pleť, černé dlouhé vlasy, jmenovala se Šárka, měla dokonce stejné příjmení jako já. Jupííí, říkala jsem si, mám konečně kámošku a budeme mít spolu svoji partu. Chodily jsme pořád spolu a často se hodně smály. Jednou jsme se tak společně zakecaly, že jsme neslyšely zvonek a učitelka nás poplácala přes zadek a výstražně na nás výskla, že my dvě Kačovky musíme honem do třídy! S prospěchem ale na tom byla podobně jak Marek, byla pomalá a pořád opisovala. Mně to nevadilo, pomáhala jsem jí. Učitelka si toho všímala, ale neříkala nic. Dařilo se nám, ale jen do doby, kdy si na nás zasedla parta Hanky. Šíleně vysoká holka s oválnou hlavou a drsným hlasem. Posmívali se nám, zesměšňovali a dělali samé naschvály. Já a Šárka jsme si ale poradily. Ona totiž bydlela v romské ulici, takže měla pro strach udělané. Oplácela to, co dávali. I tuhle situaci jsme doma řešili s rodiči. Stalo se opět to, co s Markem, ale pro tentokrát se nic nezměnilo. Jen Hanka a její parta na nějakou chvíli přestaly provokovat.

A čas šel dál, prázdniny, škola, prázdniny, škola a pořád dokola jako na kolotoči. Jednu zajímavou historku mám z jedné školní akce, kde jsem vystupovala už s naší rodinnou kapelou Cikne Čhave. Potom každý druhý rok až do 9. ročníku jsem byla součástí této školní akce, která se jmenovala Školní akademie Tyršovky. Ty byl název školy, kam jsem chodila. Od té doby se na mě mí spolužáci začali dívat jinak a brát mě z lepší strany. Měla jsem najednou plno kamarádů a dokonce i z jiných tříd. Oblíbili si mě, a to díky tomu, že jsem uměla zpívat. Ve třídě si i spolužáci pobroukávali romskou píseň Miloš, kterou jsme s bratrem a sestrou zpívali. Bylo to super, ráda na to vzpomínám. Hudba totiž sblíží, už v té době jsem si to uvědomovala a začala to silně vnímat.

V hudbě totiž rasismus neexistuje. A to je to, co člověk někdy nevidí, nebo spíše nechce vidět. S úsměvem na tváři jsem se loučila a s dobrým prospěchem jsem z povinné školní docházky odcházela. Sbohem, základko!

Na střední škole jsem už bohužel musela dojíždět hodinu autobusem. Neskutečné deprese jsem zažívala z okolí a lidí kolem sebe. Ptáte se proč? Povím vám to. Nebyla jsem zvyklá na životní styl těchto dospívajících lidí kolem mě. Snad každý na škole kouřil, byl na internátě, pil alkohol a chodil s klukem. Já nepatřila mezi tuhle skupinu, přesto jsem byla její součástí, protože jsem měla ve třídě celou sebranku holek s tímhle chováním. Uff, na toto období moc nerada vzpomínám. Ale co už, všechno těžký tě někam posune a budeš silnější. Obor mě neskutečně bavil, učila jsem se navrhovat dámskou a pánskou konfekci a šít. Ve třídě jsem byla nejlepší žákyně. Učitelé si mě velice chválili. Ale co z toho, když mi prospěch a všechno to, co jsem uměla, záviděli všichni ostatní. Na praxi mi kradli pomůcky, za které rodiče platili velké peníze, jedna holka dokonce kradla úkoly, protože se šicího stroje bála. Na školu ji dali její rodiče, ona však chtěla na jiný obor. No, neskutečné peklo jsem měla. Nevěděla jsem, jak se mám bránit, sprostě jsem totiž nikdy nemluvila, krást jsem taky neuměla, ničit věci taky ne. Říkala jsem si, co jsem si to zasloužila, že si na mě všichni zasedli. Uvažovala jsem o přestupu, ale rodiče mi to v žádném případě nedoporučovali, prý že musím být silná a holt si zvyknout. A hlavně si ostatních vůbec nevšímát.

V druhém ročníku se to zlepšilo, holky, se kterými jsem jezdila domů a byly z města, ve kterém jsem bydlela já, se o mě začaly zajímat, prý slyšely o mém bratrovi, který hraje. Tak jsme se začaly bavit a staly se z nás kamarádky. Byla jsem ráda. Třetí ročník byl nejlepší. Sice moc holek to nedalo, ale byl to pohodový rok. S holkama ze třídy už v kontaktu nejsem. Založily si rodinu, mají děti a svůj život. Občas si někdy napíšeme na Facebook, ale zůstaly nám všem jen vzpomínky.

Veronika Kačová

Vakeras romanes 11

škola/sikhaďi

te sikhľol

sikhľuvas

te ginel

te irinel/pisinel

te rachinel

te kerel but'i

Phiras andre škola/sikhaďi.

Soske?

Te avas god'aver.

Sikhľuvas tiž pre učeder školi/sikhade.

pro lačo dživipen

o sikhľardo

e sikhľard'i

e gend'i

alfabeta

čechiko čhib

romaňi čhib

Savoro kampel te sikhľol.

Keci čhiba džanes, ajcivar sal manuš.

škola

učit se

učíme se, studujeme

číst

psát

počítat

pracovat

Chodíme do školy.

Proč?

Abychom byli moudří.

Studujeme i vysoké školy.

pro lepší život

učitel

učitelka

kniha

abeceda

český jazyk

romský jazyk

Vše je třeba se naučit.

Kolik jazyků znáš, tolikrát jsi člověkem.

Jan Horváth

Lety

Zde, v lese tmavém, studeném

jen vysoká tráva roste.

Slavík – čirikloro mirikloro

svou píseň smutnou cvrliká.

Tak tady spí děti malé, holátka nevinné.

Ďáblové v kůži lidské je o život připravili.

Hnůj, smrad a prasata, jak hladý kňučí, naše žaludky sytí.

Jsem-li člověkem, prokaž mi úctu, jsem-li psem, uvaž mě k boudě –

říkávali naši dědové.

Manušale, lidé, kam se poděla naše úcta, láska k bližnímu svému?

Vždyť i Bůh to vše vidí.

Stvořitel tmavého i bílého.

Čhajori romaňi, rozdělej ohníček, ne malý, ne velký, líbám tvou dušičku.

Při svitu luny housličky, hraj. Gejzo, tu naši cigánskou,

pro všechny lidičky bandurskou.

Pojď, bratře Čechu, zanotujem si spolu – jekhetane si ruce podejme,

cestu k sobě hledejme.

Jan Horváth

Vrah se vzdal policii



Ruské policii v Jekatěrinburgu na Urale se vzdal osmatřicetiletý podnikatel Oleg Šišov, který se při sobotní potyčce se skupinou Romů chopil pušky a začal střílet. Na následky střelby dva Romové zemřeli.

Osmatřicetiletý podnikatel, jenž střílel puškou na Romy, se udal na policii v Jekatěrinburgu. Z osmi zraněných mezitím dva zemřeli, oznámila místní média. Muž se podle svého vyjádření chopil zbraně, protože mu skupina Romů, se kterou se dostal do konfliktu, vyhrožovala.

„Uvědomuji si, že se v nejbližší době na svobodu nejspíše nedostanu,“ řekl novinářům Oleg Šišov cestou na policejní velitelství, kam se dostal v doprovodu sousedů a se zabalenou zbraní, ze které střílel.

Incident se odehrál o sobotním podvečeru. Podle verze podnikatelovy manželky vše vyvolal předák skupiny Romů, kterého prý podnikatel urazil a který se k jejich domu přijel pomstít v doprovodu asi tří desítek patrně ozbrojených mužů v šesti autech.

V médiích se objevily i další nepotvrzené příčiny konfliktu: Prý šlo o opileckou hádku mezi sousedy, která se zvrhla ve střelbu, o vymáhání dluhu, anebo o vražedný amok bývalého vojáka trpícího posttraumatickým syndromem. Sami Romové dosud mlčí.

Šišov tvrdil, že Romové byli ozbrojeni noži. „Vyhrožovali, že nás všechny podřežou, zabijí, znásilní. Neměli jsme důvod jim nevěřit,“ vysvětloval, proč se chopil zbraně. První rána podle něj vyšla ze zbraně, když mu ji útočníci chtěli vzít. „Byla to sebeobrana, neměl jsem jiné východisko,“ tvrdil.

Policie, která po podnikateli pátrala jako po podezřelém z dvojnásobné vraždy, nyní zkoumá obě verze události, tedy zda šlo o konflikt mezi střelcem a zraněnými, anebo o nutnou sebeobranu, poznamenal zpravodajský server Newsru.com.

ČTK

foto: Jaromír Romanov

Muzeum romské kultury

Bratislavská 67, 602 00 Brno, tel.: 545 571 798

e-mail: media@rommuz.cz, www.rommuz.cz

MHD: tram. 2, 4, 11, zast. Tkalcovská, tram. 3, 5, 9, zast. Dětská nemocnice

MUZEUM ROMSKÉ KULTURY

říjen–prosinec 2016

OTEVÍRACÍ DOBA V NEDĚLI PRODLOUŽENA DO 18⁰⁰ (poslední vstup v 17¹⁵)

STÁLÁ EXPOZICE

„PŘÍBĚH ROMŮ“

Dějiny Romů od starověké Indie až po události II. světové války a současnost. Možnost komentovaných prohlídek v ceně vstupného po předchozí domluvě.

PŘECHODNÁ VÝSTAVA:

Poklad Romů/Amare somnaka/Tajemství romského šperku 7. 10. 2016–30. 4. 2017

Slavnostní zahájení s hudbou: 6. 10. v 17 hod.

Tradiční zlaté a stříbrné šperky, historické unikáty a současné šperky úspěšných romských designérů poprvé k vidění na jednom místě

DOPROVODNÝ PROGRAM K VÝSTAVĚ

10. 11. od 15 do 18 hod. Taneční workshop s Renou Milgrom, tance nejbližších indických příbuzných Romů z dómské kasty tanečníků s hady – kalbelyia sapera. Vstup zdarma
Muzeum romské kultury, Bratislavská 67

1. 12. od 16 do 18 hod. Vánoční dílna se šperkařkou Nicole Taubinger pro děti i dospělé, výroba dárek z recyklovaného plastu. Vstup zdarma
Muzeum romské kultury, Bratislavská 67

Tvořivé dílny pro děti i dospělé inspirované výstavou, šperky z tradičních i netradičních materiálů, 16. 10., 27. 11., 11. 12. vždy v 15 hod., vstup zdarma
Muzeum romské kultury, Bratislavská 67
Rezervace nutná, počet míst je omezen
lektor@rommuz.cz, 545 214 419

FILMOVÉ ČTVRTKY A DALŠÍ VEŘEJNÉ AKCE:

20. 10. v 18 hod. Dalekonosné housle – U nás doma, Poslední hudec

Moravská zemská knihovna, Kounicova 65a

Projekce dokumentů z archivu ČT v rámci tematického večera věnovaného muzikantskému rodu Kubíků z Hrubé Vrbky.

24. 11. v 18 hod. Hudební pamětnický večer – vzpomínání na první Romfest (Brno, 1990).

Spojeno s vyhlášením a předáním Ceny Muzea romské kultury za rok 2016

Muzeum romské kultury, Bratislavská 67

Cenu Muzeum romské kultury uděluje od roku 2009 za přínos k rozvoji a uchování romské kultury. Pamětnický večer s živou hudbou připomene 1. ročník světového festivalu Romfest (1990).

8. 12. v 18 hod. Toto a jeho sestry (Toto si surorile lui, Rumunsko, 2014)

Moravská zemská knihovna, Kounicova 65a

Desetiletý Totonel a jeho dvě starší sestry čekají, až se matka vrátí domů z vězení. Jejich příbuzní si ale z jejich bytu na bukověštském předměstí udělali feťácké doupě. Dokumentární film uvádíme v rámci Týdne lidských práv.

15. 12. v 17 hod. BRNOX/průvodce brněnským Bronxem

Muzeum romské kultury, Bratislavská 67

Křest netradičního průvodce umělkyně Kateřiny Šedé.

VOLNÉ VSTUPY DO VÝSTAV – Každou první neděli v měsíci a 28. září na Den české státnosti.

Otevírací doba • po a so zavřeno • út–pá 10–18, poslední vstup 17¹⁵ • ne 10–18, poslední vstup 17¹⁵

Nabízíme starší ročníky Romano hangos.

Cena jednoho ročníku 100 Kč + poštovné.

objednávky na: 545 246 673 nebo: holomkova@srmn.cz

Ceník inzerce:

celá strana (rozměr 26×40) – 5 000 Kč

1/2 strany (rozměr 26×20 nebo 40×13) – 3 500 Kč

1/4 strany (rozměr 13×20) – 1 500 Kč

menší formát – 7 Kč/cm²

Sleva při opakované inzerci na druhé a další vydání 25%
žádosti o inzerci na mail: holomkova@srmn.cz

Vydávání Romano hangos podporuje Ministerstvo kultury ČR

Adresa redakce Romano hangos a Společenství Romů na Moravě

Bratislavská 65a, Brno 602 00
tel.: 545 246 673 www.srmn.cz
číslo účtu: 27-488570217/0100



Předplatné Romano hangos

příjmení, jméno:
název organizace:
adresa, PSČ:
e-mail: telefon:
počet objednaných výtisků:

způsob platby: ☐ hotově ☐ složenkou
☐ bankovním převodem bez faktury; variabilní symbol:
☐ bankovním převodem na fakturu

vyplněný formulář zašlete na adresu:

Romano hangos, Bratislavská 65a, Brno 602 00. Fio banka, číslo účtu: 2300661977/2010

cena předplatného pro rok 2016 je 265 Kč

KŘEST KNIHY
Tradiční svátky Bulharů
a SEMINÁŘ
bulharského lidového zpěvu

5. října 2016 od 18 h
Muzeum hlavního města Prahy,
Na Poříčí 52, Praha 8

První část večera: Křest unikátní česko-bulharské knihy Tradiční svátky Bulharů. Autor: Doc. Veselka Tončeva, Ph.D., ilustrátor: Sevdalina Kovářová. Vydal Spolek Zaedno.

Druhá část večera: Představení bulharské tradiční hudby a jejich specifických rytmů a frázování v kontextu balkánského folkloru. Praktická výuka vybraných písní. Pro účastníky, kteří bulharsky neumí, budou připraveny texty písní v latině, simultánní překlad zajištěn. Lektor: Veselka Tončeva, etnomuzikoložka z Bulharské akademie věd.

Vstup zdarma. Účast potvrďte do 30. 9. na zaedno@zaedno.org

MUZEUM ROMSKÉ KULTURY
uvádí výstavu
POKLAD ROMŮ
AMARE SOMNAKA
TAJEMSTVÍ ROMSKÉHO ŠPERKU

Muzeum romské kultury,
státní příspěvková organizace
Bratislavská 67, Brno
www.rommuz.cz

7. 10. 2016–30. 4. 2017